

Průzkum a koncepce restaurátorského zásahu

Kamenné čučky - ohradní zeď vstupu na hřbitov u kostela sv. Jakuba Většího v Ostrově nad Ohří v Karlovarské ulici

objekt je zapsaný v Ústředním seznamu kulturních památek ČR - číslo rejstříku: 41972/4-971

Vojtěch Miča akad.soch.

rest.licence 1345/95

DIC cz6601110681 IČO 69034281

adresa Praha 1 - Nové Město U Půjčovny 4/953

tel. 224212144 mob.606849705 mica@avu.cz

Předmět restaurátorského zásahu Dvě kamenné čučky - ohradní zeď vstupu na hřbitov u kostela sv. Jakuba Většího v Ostrově /Ohří

Lokalizace/ předchozí rest.zásahy - číslo parc: 1706, KÚ Ostrov nad Ohří / patrné předchozí opravy

Datování/ Sloh/ autor/ nedatováno/ -----/ nesignováno

majitel Město Ostrov, Klínovecká 1204, Ostrov, 363 01

Vyjádření NPÚ /

zhotovitel: RE, s.r.o.

IČO: 48591441, Mánesova 1643/92, Vinohrady (Praha 2), 120 00 Praha

telefon: 602 397 643 re-sro@quick.cz

Vypracoval: Vojtěch Miča akad.soch. ,

I. Popis a současný stav památky 2016

I. Lokalizace památky

- 1) Okres: Karlovy Vary
- 2) Obec : Ostrov nad Ohří
- 3) Adresa: hřbitov, Karlovarská ulice J4, Ostrov nad Ohří
- 4) Název objektu jehož je dílo součástí: hřbitov u kostela sv. Jakuba Většího v Ostrově nad Ohří
- 5) Rejstříkové číslo v ÚSKP ČR: 41972/4-971

II. Údaje o památce

- 1) Předmět restaurátorského zásahu: Kamenné čučky - ohradní zeď vstupu na hřbitov u kostela sv. Jakuba Většího v Ostrově nad Ohří v karlovarské ulici
- 2) Datování / Sloh / autor : nedatováno/ ----/nesignováno
- 3) Materiál: kámen (jeví se jako nestejněměrně tříděný křemenný oligomiktní slepenec – křemen cca do 3 cm, droba, žula, atd.) barva – hnědo-okrová a šedá,
- 4) Rozměry : 80 x 80 x 60 cm
- 5) Známé opravné zásahy: průkazné /

III. Údaje o akci

- 1) Vlastník: město Ostrov nad Ohří
- 2) Objednatel: MU Ostrov nad Ohří
- 3) Zhotovitel: RE, s.r.o. IČO: 48591441, Mánesova 1643/92, Vinohrady (Praha 2), 120 00 Praha tel.: 602397643 re-sro@quick.cz, restaurátorské práce kamenosochařské prvky - akad .soch Vojtěch Miča U půjčovny 4/953, Praha 1,
- 4) Vyjádření NPÚ:

Památka – Dvě vrcholové kamenné čučky (koule) osazené na kamenných krycích deskách (plintách) jsou osazeny na masivních zděných, omítnutých pilířích (cca 250cm) hlavní brány hřbitova u gotického kostela sv. Jakuba Většího v Ostrově nad Ohří. Jedná se o dvě kamenné koule (cca á 40cm), hrubě opracované, usazené na, jednoduše v profilu odstupňovaných, kamenných krycích deskách (cca 80 x 80 x 8 cm). Kámen použitý na této památce se jeví jako nestejněměrně tříděný křemenný slepenec (křemen cca do 3 cm, droba, žula, atd.) – hnědo-okrového až šedého zabarvení, s převládajícími křemennými valouny, úlomky. Dataci vzniku se nepovedlo dohledat, s ohledem na stav a charakter poškození památky i použitý materiál, se dá předpokládat, že se jedná o dobu před rokem 1900 (první rozšíření městského hřbitova 1588), to je ale pouhá spekulace. Na památce se nedochovala, ani fragmentárně, žádná případná původní polychromie.

Současný stav / 2016 / památky

Posouzení současného stavu památky vychází z průzkumu in situ, provedeného na místě 26. června 2016

Stav plastických prvků výzdoby hřbitovní brány, se jeví jako silně narušený, adekvátní době, která uběhla od předpokládané doby od poslední opravy a také kvalitě použitého materiálu. Povrch je silně znečištěn vrstvou prachu, exhalacími, sazovými depozity i jinými nečistotami. Je patrný i značný nárůst mikrovegetace (řasy, mech), která přispívá k další degradaci díla. Původní vzhled je v celku, i přes značné poškození a některé chybějící detaily, stále čitelný. Povrch je celoplošně korodován, jsou patrné velké úbytky hmoty, plošně v řádu milimetrů. Přes trhliny a lasy které se otvírají, zatéká voda a dále poškozuje originální materiál památky. Staticky se jeví tato památka jako silně narušená. Jedna z čuček i s krycí deskou (viz foto), byla v nedávné době snesena z pilíře a usazena na hrob umístěný přímo za bránou. Kamenná koule je silně prasklá (pravděpodobně působením korodujícího svislého čepu) a došlo k odpadnutí velké části originálního

zhotovitel: RE, s.r.o.

IČO: 48591441, Mánesova 1643/92, Vinohrady (Praha 2), 120 00 Praha

telefon: 602 397 643 re-sro@quick.cz

Vypracoval: Vojtěch Miča akad.soch.

materiálu. Krycí deska je vcelku kompaktní (silné znečištění, degradace povrchu, silně olámané hrany profilace). Druhá koule se jeví jako celistvá, přes silné zašpinění, nárůst mikrovegetace a povrchovou degradaci, je mnohem lépe zachovaná. Totéž se dá říci i o krycí desce (opět silné znečištění, degradace povrchu, olámané hrany profilace). U obou koulí je patrné, velmi pravděpodobně, druhotné spárování (dva druhy materiálu, mladší opravná tvrdá vápenno-cementová malta, pod ní měkčí, více vápenná malta) mezi krycí deskou a koulí. To sice drží staticky čučku na své podložce, **ale plasticky zcela degraduje její tvar**. Tento tmel je v současnosti degradovaný na mnoha místech nesoudržný a rozpraskaný. Zděný podklad je tvořen vyrovnávajícím plentováním z cihelných tašek spojovaných vápennou maltou (viz foto).

Kovové atributy – na památce se nevyskytují žádné kovové atributy

Texty – nejsou patrné žádné nápisy či signatury

Polychromie - na památce nejsou patrné žádné fragmenty polychromie

V případném restaurátorském zásahu by měl být hlavní zřetel kladen na plastickou rekonstrukci poškozených částí památky. Dále poté bude nutné provést základní údržbu díla, spojenou s očištěním od nárůstu mikrovegetace, konsolidací použitého materiálu, vytmelení spár a prasklin, doplnění chybějících plastických prvků výzdoby, znovuosazení na místo, provedením barevných retuší respektující původní barevnost zde použitého režného materiálu, závěrečný hydrofobní nátřik.

II. Laboratorní analýzy

Fyzikální a chemické analýzy nebyly požadovány a budou součástí předpokládaného následného restaurátorského zásahu. Případná stratigrafie povrchů, popř. petrografický rozbor, salinita, bude proveden v případě nutnosti v průběhu prací a po konzultaci se zástupcem NPU a majitelem památky.

III. Vyhodnocení - příčiny poškození

Na současném stavu má svůj podíl několik faktorů. Tím nejpodstatnějším je životnost materiálu, který byl použit a který podléhá během času nezvratným změnám, stárne. Tento proces nelze bohužel zastavit, lze ho jen vhodnou péčí zpomalit. Stav díla se liší podle kvality původního materiálu, podle jeho umístění v konstrukci i orientaci ke světovým stranám. Lokálně je na povrchu patrná biologická degradace materiálu. Povrchy jsou pokryty opticky rozbitou krustou nečistot, povrch je plošně korodován.

Vliv na poškození památky má i faktor biologický a chemický. Vliv biologický – napadení památky živými organismy apod.(bakterie, řasy, lišejníky). Vliv chemický – degradaci kamenné hmoty podporuje a urychluje i spád kyselých dešťů, tvorba a usazování solí, uzavírání povrchu exhaláty, nečistotami či nevhodnými nátěry, které způsobují různorodou prodyšnost materiálu. Voda s proměnlivou koncentrací přítomná v pórech umožňuje reakce agresivních složek prostředí a současně zajišťuje transport solí, které při teplotních změnách mohou změnou svého objemu rozrušovat strukturu použitého materiálu.

Mechanická poškození jsou, mimo lidská zavinění, zapříčiněna působením povětrnostních vlivů (vítr, déšť, teplo, mráz). Působení těchto přírodních sil podporujících degradaci napomáhají otevřené spáry a množství drobných las a prasklin. Do kterých protéká snadno srážková voda. Ta působí svými krystalizačními tlaky a rovněž je nositelem vodorozpustných solí.

Z tohoto předběžného průzkumu vychází i náš návrh postupu restaurátorských prací. Fyzikální a chemické analýzy nebyly požadovány. Na postupu prací mohou mít vliv výsledky dalšího průzkumu i použité materiály při posledních zásazích a jejich vliv na památku.

zhotovitel RE, s.r.o.

IČO: 48591441, Mánesova 1643/92, Vinohrady (Praha 2), 120 00 Praha

telefon: 602 397 643 re-sro@quick.cz

Vypracoval: Vojtěch Miča akad.sochn.

IV. Závěr

Celkový stav výzdoby hřbitovní brány odpovídá předpokládanému stáří a kvalitě použitých materiálů, také předpokládané době od poslední opravy památky. **Stav díla je havarijní, staticky narušený.**

Byl lokalizován jeden druh použitého kamene. Bylo by velmi vhodné provést opravný zásah, alespoň v takovém rozsahu, který "neprovizorně" zajistí konsolidovaný stav památky, zabezpečí trhliny a kámen tak, aby nedocházelo k zatékání dešťové vody a aby nedošlo k případným dalším škodám z prodlení.

V. Postup prací (návrh)

KONCEPCE a návrh RESTAURÁTORSKÉHO ZÁSAHU

Postup prací by měl být upřesňován pro konkrétní místa a situace před jednotlivými etapami.

- Základní restaurátorský průzkum stavu památky, statiky, chemická a fyzikální analýza stavu materiálu (budeli požadováno). Výsledky by sloužily jako podklad k jednání s majitelem a s Národním Památkovým ústavem k zpřesnění dalších zásahů.
- Zajištění stávajícího stavu památky, zajištění stability a celkové soudržnosti (v místech, kde hrozí při čištění ztráta originálního materiálu, provést předběžnou konsolidaci nehydrofobním organokřemičitým zpevňovačem, případné zajištění, zachycení problémových dílů tmelem).
- V případě nutnosti demontáž a znovuosazení částí plastické výzdoby, případně její nahrazení. Slepění odpadlých částí památky (lepidlo na bázi epoxidových pryskyřic a za pomoci nerezových čepů a kotev), stabilizace podloží a znovuosazení na původní místo
- Mechanické a chemické odstranění povrchových nečistot, nepůvodních nátěrů, krust a kámen poškozující zeleně (očistění a omytí vodou (pára, vhodná změkčovadla, zábaly, biocidní úprava - koncentrace bude volena podle stupně napadení).
- V případě nutnosti odsolení (s ohledem na stav díla a charakter použitého materiálu se nepředpokládá provádění těchto prací) (buničinový zábal (Arbocel)) především v problémových partiích výzdoby, kde s ohledem na mechaniku materiálu nejvíce hrozí úbytek původní hmoty).
- Odstranění nevyhovujících nepůvodních tmelů a nepůvodních, kámen poškozujících kovových prvků. Tam kde je to možné, nahrazení nevhodných čepů za nerezové. Vysprávk, které drží, by se odstraňovaly pouze v případě, pokud nedojde k ohrožení původní hmoty materiálu.
- zpevnění a vyplnění prasklin (opakovaná aplikace konsolidačního přípravku, předpokládáme použití přípravku Ifest OH 100- zpevňovače na bázi etylesteru kyseliny křemičité (Imesta Praha) popř. **elastifikovaný zpevňovač** kamene ze stavebnicového systému esterů kyseliny křemičité **KSE** firmy Remmers či jiné atestované průmyslové zpevňovače na silikátové materiály . Vylučují se přes křemičitý gel spojený změkčovacími segmenty (elastifikovaný) jako pojivo. Jedná se o stavebnicovou technologickou řadu od zpevňovačů po injektážní a vyplňovací směsi atd. Zde je nutné postupovat s ohledem na předcházející restaurátorské zásahy a stav originálního materiálu. Je možné i použití injektážních směsí na silikátové bázi.
- Doplnění a rekonstrukce poškozené a chybějících modelace a rekonstrukce postižených prvků architektury v umělém kameni (bude použita směs minerálních plniv hrubostí a kvalitou odpovídající originálnímu materiálu, minerálního pojiva, Sokratu, vody a stálobarevného pigmentu k plnému probarvení hmoty tmelu do barvy originálu [poměry dle petrografického rozboru - poréznost a typ atd.], popř. řada vhodných restaurátorských tmelů (např. frakce 2mm firmy Remmers s příměsí vhodného plniva (do 5% objemu). **Míra doplňování bude volena tak, aby nedošlo zcela k eliminaci morfologických změn, vzniklých v průběhu existence památky.** Vyhovující starší doplňky budou ponechány jako doklad vývoje památky.
- Lokální retuš doplněných či rušivých partií a jejich barevné přizpůsobení tonalitě původního materiálu. Barevné zcelení a přizpůsobení nově doplněných míst pro dosažení celistvého plastického dojmu i doretušování barevně rušivých částí modelace.

zhotovitel: RE, s.r.o.

IČO: 48591441, Mánesova 1643/92, Vinohrady (Praha 2), 120 00 Praha

telefon: 602 397 643 re-sro@quick.cz

Vypracoval: Vojtěch Miča akad.sochn.

Kamenné čučky – ohradní zeď vstupu na hřbitov u kostela sv. Jakuba Většího v Ostrově nad Ohří

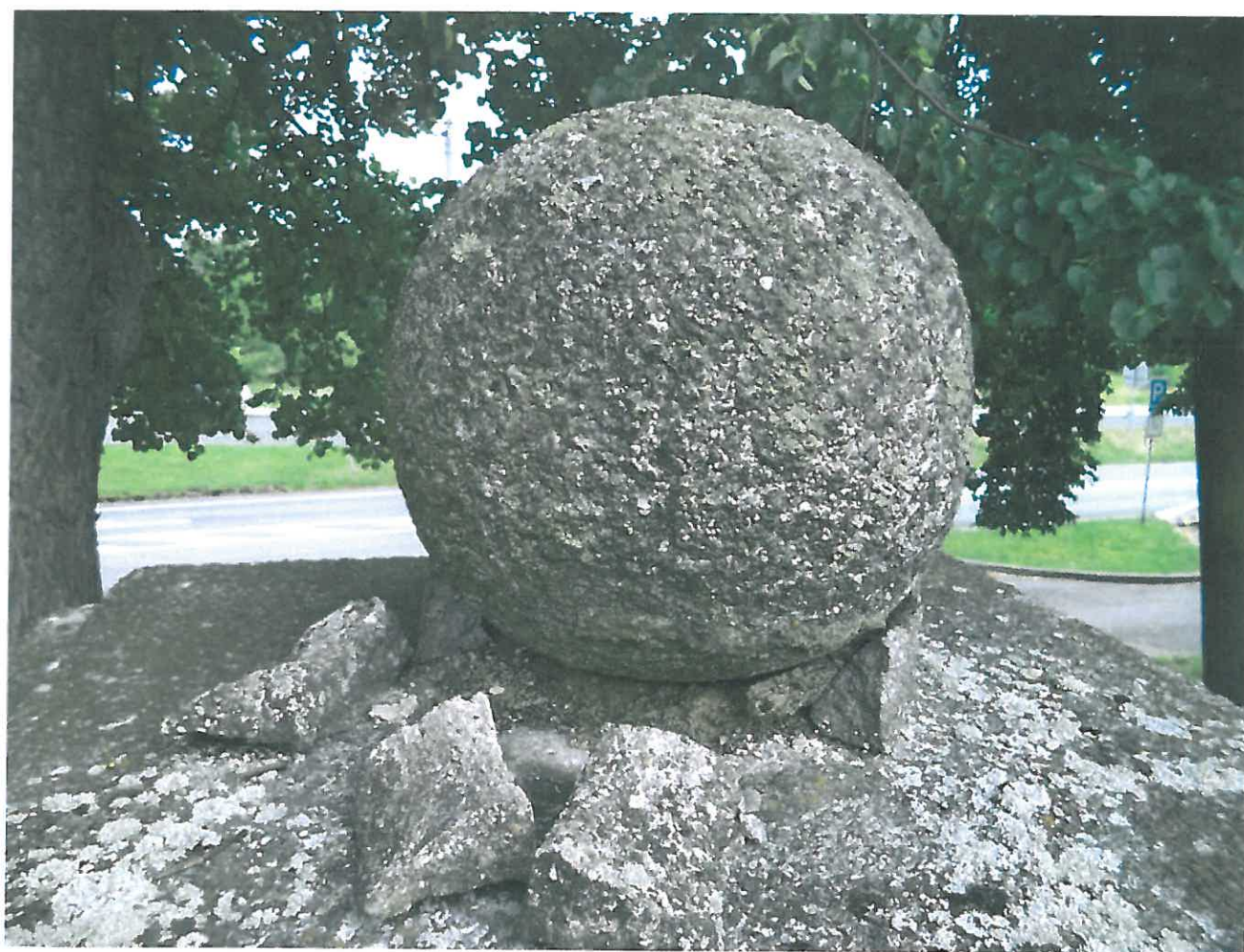
- 5 -

- Po vyzrání všech tmelů závěrečná hydrofobní konzervace památky, bude použit buď roztok IW 290 (firma Imesta) s vysokou stálostí na bázi oligomerních siloxanů nebo technologická řada firmy Remmers (hydrofobizační roztok, pasty). Omezí se tak vstup vody do porézního systému.

V Podlešíně 7.7 2016

akad.soch. Vojtěch Míča

akad.soch.Vojtěch Míča
cz6601110681
U půjčovny 4/953 Praha
+420 606849705
mica@avv.cz www.vojtechmica.cz

zhotovitel: RE, s.r.o.
IČO: 48591441, Mánesova 1643/92, Vinohrady (Praha 2), 120 00 Praha
telefon: 602 397 643 re-src@quick.cz
Vypracoval: Vojtěch Míča akad.soch.

fotodokumentace

celkový pohled, pohledově pravá Čučka, detail poškození, vypadané druhotné spárování, nárůst mikrovegetace, původní stav

celkový pohled ze strany hřbitova, snesená levá čůčka s krycí deskou, detail poškození, rozsáhlá trhлина spojená s velkou ztrátou kamenné hmoty, olámané štábky říms, druhotné spárování degradující původní tvar památky

pohledově pravá Čučka, vypadané druhotné spáry, degradovaná vápenná malta ve spáře, lišejníky...

celkový pohled, pohledově pravá čučka, poškozená krycí deska

celkový pohled, pohledově levá, snesená Čučka, podloží - cihelné tašky a vápenná malta

celkový pohled, pohledově pravá čůčka, detail - použitý kámen

snesená Čučka. detail poškození

pohl. pravá čučka. detail poškození, čelní pohled

další Čučky na hřbitovní zdi, mladší, z pohledového betonu